Llengua okanagan

L'okanagan, o Colville-**Okanagan**, és una llengua Salish que va sorgir dels pobles indígenes de la regió de Planell Interior del sud, basats principalment als voltants del Riu Okanagan i el Riu Columbia a l'època precolonial a l'actualCanadà i els Estats Units. A causa de la colonització britànica, americana i canadenca durant el segle XIX i la repressió de totes les llengües salish, l'ús del Colville-Okanagan va declinar dràsticament.

Colville-Okanagan es troba en gran perill i és rarament après, ni de primera ni de segona llengua. Hi queden aproximadament 150 persones qui saben parlar la llengua amb fluïdesa, la majoria dels quals viu a la Colúmbia britànica.[1] La llengua actualment es considera moribunda i no hi ha parlants més joves de 50 anys que aprenguessin l'okanagan com a llengua materna. Tot i això, el Colville-Okanagan és la llengua salish segona més parlada, després del Shuswap.

Llengua okanagan

Tipus	llengua, llengua viva i llengua definitivament amenaçada
Parlants	
Parlat a	Canadà i Estats Units d'Amèrica
Autòcton de	poble Okanagan, Colúmbia Britànica i Washington
Classificació lingüística	
	llengua humana llengües ameríndies llengües salish llengües salish de l'interior
Característiques	
Nivell de vulnerabilitat	3 en perill
Codis	
ISO 639-3	oka
Glottolog	okan1243 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/okan1243)
Ethnologue.com	oka (http://www.ethnologue.com/language/oka)
UNESCO	2367 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-2367.html)
IETF	oka
Endangeredlanguages.com	1919 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/1919)

Contingut

Història i descripció
Revitalització
Fonologia
- Consonants
- Vocals

Morfologia
- Marcadors de persona
- Cas absolutiu
- Cas possessiu
- Cas ergatiu
- Cas acusatiu

Referències

Història i descripció

Històricament, va tenir el seu origen d'una llengua parlada arreu del riu Columbia, aquesta s'anomena *Proto Southern Interior Salish*. Com a resultat de l'expansió inicial del Colville-Okanagan previ a contacte europeu, la llengua va desenvolupar tres dialectes: el colville, l'okanagan, i el *Lakes*. La variació es

manifesta principalment en la pronunciació.

La majoria de les paraules tenen l'arrel del Proto-Salish o Proto- Salish Interior. Altres són compartides amb les llengües veïnes salish, shahaptianes i kutenai, també hi ha manlleus més recents de l'anglès i delfrancès. El Colville-Okanagan era una forma de comunicació exclusivament oral fins al tardà segle XIX , quan sacerdots i lingüistes van començar transcriure la llengua per a llistes de paraules, diccionaris, gramàtiques i traduccions. Actualment s'escriu amb l'alfabet llatí i l'Alfabet fonètic americanista.

El Colville-Okanagan, en la llengua mateixa, es diu *ńsəĺxciń* o *nsyilxcn.*

Revitalització

En2012, el CBC va presentar un informe sobre una família que ensenya el *ńsəĺxciń* als nens.[2]

Cinc organitzacions sense ànim de lucre que donen suport a la revitalització i l'aprenentatge del Colville-Okanagan: *Paul Creek Language Association, En'owkin Centre, Hearts Gathered Waterfall Montessori, Salish School of Spokane, Inchelium Language and Culture Association.*

Fonologia

Consonants

		Bilabial	Alveolar		Palatal	Velar		Uvular		Glotal
			Central	Lateral		Senzilla	Labial	Senzilla	Labial	
Nasal	Senzilla	m	n							
	glotal.	mˀ	nˀ							
Oclusiva	Senzilla	p	t		tʃ	k	kʷ	q	qʷ	ʔ
	ejec.	pʼ	tʼ		tʃʼ	kʼ	kʷʼ	qʼ	qʷʼ	
Fricative			s	ɬ		x	xʷ	χ	χʷ	h
Aproxi-mant	Senzilla			l	j	ɣ	w			
	glotal.			lˀ	jˀ		wˀ			
Vibrant	Senzilla		r							
	glotal.		rˀ							

Vocals

Les vocals del dialecte dels llacs són: [i], [un], [u], [ə], i [o]. L'[o] es troba només en manlleus. L'estrès caurà només en les vocals plenes [i], [a], i [u].

Morfologia

La morfologia okanagan és força complexa. La majoria de la informació gramatical es col·loca directament en el predicat mitjançant afixos i clítics.[3]

Marcadors de persona

L'okanagan demostra molta flexibilitat quan es tracta de persones, número, i gènere. La llengua codifica la persona via una sèrie de prefixos i sufixos, i utilitza el seu sistema de números juntament amb pronoms en plural per fer veure el nombre d'actors dins d'una frase.

Cas absolutiu

Marcadors de l'absolutiu només poden ser utilitzats si el predicat de la frase és intransitiu. Marcadors de persona no ocórren mai sense un verb intransitiu acompanyant-los.[3]

Cas possessiu

Possessives senzilles són sobretot resultats de prefixació i circumfixació en un verb. Tanmateix, l'okanagan utilitza possessives senzilles com a formes d'aspecte en el verb de maneres molt complexes.[3]

Cas ergatiu

En el cas dels verbs, la morfologia okanagan té diverses maneres d'expressar transitivitat. El primer és un conjunt de regles per als verbs que només tenen un únic objecte directe. Hi ha dos marcadors de persona en el cas ergatiu, tònic i àton.

Cas acusatiu

Hi ha dos conjunts d'afixos, ambdós contenen dos membres que determinen la composició d'un verb. El primer conjunt és compost dels afixos –nt-, i -ɬt-, i el segon de –st- i x(i)t- on ‘i' és una vocal accentuada.

Referències

1. Gordon, Raymond G. Ed. (2005). Salishan: Ethnologue (http://www.ethnologue.com/15/web.asp) Error a la plantilla webarchive: Revisau |url= value. Empty.. Ethnologue: Languages of the World, 15th ed. Consultat abril 14, 2014.
2. «First Voices: bringing aboriginal language to the dinner table. The Bent family, who live near Penticton, are teaching their young children both English and Nsyilxcen (http://www.cbc.ca/player/AudioMobile/Daybreak+South/ID/2248216369/?sort=MostRecent)». *Daybreak South - CBC Player*, 20-06-2012 [Consulta: 5 agost 2012].
3. Baptiste, Maxine Rose. Okanagan wh-questions. Diss. University of British Columbia, 2001.

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Llengua_okanagan&oldid=24246697»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 25 jul 2020 a les 01:17.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.